

СҮХБААТАР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Аудитын сэдэв:

Улс, орон нутгийн төсвийн 2022 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн

Аудит хийх үндэслэл, бүрэн эрх:

Аудитыг Төрийн аудитын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1, 11.5 дахь зүйлийг үндэслэн мөн хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд УИХ-ын Төсвийн Байнгын хорооны 2022 оны 09 дүгээр тогтоолын дагуу хийв.

АУДИТЫН ГОЛ ДҮГНЭЛТ:

ЗАРИМ ГҮЙЦЭТГЭГЧ КОМИССООС ӨГСӨН ҮҮРЭГ, ДААЛГАВРЫГ БИЕЛҮҮЛЭЭГҮЙ БАЙНА.

Тайланг хүргүүлсэн этгээд:

Аудитын тайланг Үндэсний аудитын газрын гүйцэтгэл-нийцлийн аудитын газар, аймгийн Засаг дарга, Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалтын хэлтэс, Санхүү төрийн сангийн хэлтэс, Газрын харилцаа барилга, хот байгуулалтын газар, Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын алба, Орон нутгийн өмчийн газар

Нэмэлт мэдээлэл, мэдээллийн эх сурвалж:

Баруун-Урт 2023 он

Сүхбаатар аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Г.Даваа

Утас: 70518396 Цахим хаяг: davaag@audit.gov.mn

Аудитын менежер М.Нарантуяа

Утас: 70512123 Цахим хаяг: narantuyam@audit.gov.mn

Ахлах аудитор Г.Оюунболд

Утас: 70512127 Цахим хаяг: oyunboldg@audit.gov.mn

Аудитор Э.Алтансүх

Утас: 70512127 Цахим хаяг: altansukhe@audit.gov.mn

Аудитор Б.Ганцэцэг

Утас: 70512127 Цахим хаяг: gantsetsegb@audit.gov.mn

**Аудит хийх
үндэслэл, бүрэн эрх**

Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ, стандарт, арга зүйн талаарх мэдэгдэл

Аудитыг Төрийн аудитын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1, 11.5 дахь зүйлийг үндэслэн мөн хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд УИХ-ын Төсвийн Байнгын хорооны 2022 оны 09 дүгээр тогтоолын дагуу хийв.

Аудитын зорилт

Улс, орон нутгийн төсвийн 2022 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүнд гүйцэтгэлийн аудит хийж, дүгнэлт өгч зөвлөмж боловсруулан дүнг Улсын Их Хурал болон холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулахад аудитын зорилго чиглэгдэнэ.

Аудитын хамарсан хүрээ

Аудитад улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтыг 2022 онд хэрэгжүүлсэн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч болон тэдгээрийн харьяа байгууллагууд, Барилгын хөгжлийн төв, Эрчим хүчний хөгжлийн төв, Зам, тээврийн хөгжлийн төв, холбогдох бусад байгууллага, гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжийг хамруулан төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, ТЭЗҮ, зураг төсөл, магадлалын ерөнхий дүгнэлт, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тайлан, гүйцэтгэгчтэй байгуулсан гэрээ түүний хэрэгжилт, баталгаажуулсан ажлын гүйцэтгэл, олгосон санхүүжилт, эрх бүхий байгууллагуудаас хяналт хийсэн ажлын тайлан болон төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, үр дүнгийн хүрээнд аудитыг гүйцэтгэлээ.

БҮЛЭГ А. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЗАРИМ ТӨСӨЛ АРГА ХЭМЖЭЭ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧИГ, ХУУЛЬ ТОГТООМЖТОЙ НИЙЦЭЭГҮЙ БАЙНА.

А.1. Зарим төсөл арга хэмжээ нь монгол улсын урт болон дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй уялдаагүй байна.

А.1.1. "Алсын хараа 2050 Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого"-той нийцэхгүй хөрөнгө оруулалтын 3 төсөл, арга хэмжээ байна.

А.1.2. Төсвийн шууд захирагчдад дээд шатны байгууллагаас олгосон ТАХ-ний санхүүжилт хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөртэй нийцэхгүй байна.

А.1.3. Дулаан хангамж, цахилгааны эх үүсвэрийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт хийх хэрэгцээ, шаардлага үүссэн байна.

А.2. Зарим төсөл арга хэмжээг төсвийн тухай хуультай нийцүүлэн төлөвлөөгүй байна.

А.2.1. Тухайн шатны төсөвт хамаарах хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих боломжтой хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээг төлөвлөсөн байна.

А.2.2. Холбогдох шалгуур үзүүлэлтээр үнэлж, эрэмбэлсэн, эдийн засгийн үр ашгийн шинжилгээ хийсэн хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний саналыг хүргүүлсэн байна.

А.2.3. Хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсан төсөл арга хэмжээний зураг төсөл батлагдсан боловч зарим ТАХ нь газрын зөвшөөрөл олгогдоогүй байна.

А.2.4. Хөрөнгө оруулалтын төслийн саналд үндсэн хөрөнгийн ашиглалттай холбоотой урсгал зардал, орон тоо, санхүүжүүлэх эх үүсвэр зэрэг холбогдох тооцоог хийсэн байна.

А.2.5. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг зөрчиж 2 төсөл хэмжээнд нэмэлт гэрээ байгуулсан байна.

БҮЛЭГ Б. ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ХУУЛЬД НИЙЦЭЭГҮЙ ЗӨРЧЛҮҮД ГАРЧ БАЙНА.

Б.1. Худалдан авах ажиллагааг хуулийн дагуу зохион байгуулсан байна.

Б.1.1. Төсөл, арга хэмжээг хэрэгжих боломжтой хугацаанд эрх шилжүүлж, худалдан авах ажиллагааг зарласан байна.

Б.1.2. Тендерийн баримт бичгийг хууль журмын дагуу боловсруулсан байна.

Б.1.3. Тендерт оролцогчийг ил тод, нээлттэй өрсөлдөх боломжоор ханган, сонгон шалгаруулалтын журмыг зөв сонгож, гүйцэтгэгчийг шалгаруулсан байна.

Б.2. Зарим гүйцэтгэгч комиссоос өгсөн үүрэг, даалгаврыг биелүүлээгүй байна.

Б.2.1. Түвшинширээ сумын 200 ортой хүүхдийн цэцэрлэгийн барилга зүгшрүүлэх, ашиглалтын хугацаанд эвдрэл гарсан байна.

Б.2.2. Их засварыг холбогдох норм дүрэм, стандарт, батлагдсан зураг төслийн дагуу хугацаанд нь гүйцэтгэсэн байна.

Б.2.3. Нийлүүлсэн техник, тоног төхөөрөмж нь баталсан техникийн тодорхойлолт, ажлын даалгавартай нийцэж байна.

Б.2.4. Төсөл, арга хэмжээний "ТЭЗҮ" ангилалд тусгагдсан 1 төсөл, арга хэмжээ байна.

Б.2.5. Гүйцэтгэгчийн буруугаас шалтгаалж он дамжин дуусахгүй орхигдсон 4, орхигдох магадлалтай 1 төсөл, арга хэмжээ байна.

Б.3. Зарим төсөл арга хэмжээний нэмэлт гэрээ, олгосон санхүүжилт хууль, журамд нийцэхгүй байна.

Б.3.1. Барьцаа хөрөнгийн данснаас 1 төсөл арга хэмжээний санхүүжилтийг бодит гүйцэтгэлээс илүү олгосон байна.

Б.3.2. Тайлант онд нэмэлт санхүүжилтийн гэрээ байгуулсан 4 төсөл арга хэмжээнээс 2 төсөл арга хэмжээний нэмэлт гэрээг Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг зөрчиж байгуулжээ.

Б.4. Төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтэд тавих техникийн улсын хяналт хангалтгүй, ТЕЗ-ийн дотоод хяналт хэрэгжээгүй байна.

Б.4.1. Барилгын техникийн улсын хяналт хангалтгүй хэрэгжсэн байна.

Б.4.2. Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын алба улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээнд хяналт тавьж ажиллаагүй байна.

Б.5. Зарим төсөл арга хэмжээний хувьд улсын комиссын үүрэг даалгавар биелээгүй байна.

Б.5.1. Зарим төсөл арга хэмжээний хувьд улсын комиссын үүрэг даалгавар биелээгүй, барилга байгууламжийг ашиглалтад зүгшрүүлэх, тохируулах хугацаанд зөрчил гарсан байна.

Б.5.2. Гэрээний үүргээ биелүүлээгүй үндэслэлээр гүйцэтгэгч компанитай байгуулсан гэрээг захиалагч тал цуцлахаар шийдвэрлэсэн 1 төсөл арга хэмжээ байна.

Б.5.3. Эцсийн санхүүжилт олгохоос өмнө барилга байгууламж, тоног төхөөрөмжийг ашиглагч байгууллагын бүртгэлд тусгасан байх шаардлага бүрэн хэрэгжээгүй байна.

**БҮЛЭГ В. ТӨЛӨВЛӨЛТ, ДОТООД ХЯНАЛТТАЙ ХОЛБООТОЙ ЗӨРЧЛИЙГ ЭС
ТООЦВОЛ ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ ҮР
ДҮНТЭЙ БАЙНА.**

**В.1. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтыг хуульд нийцүүлэн
төлөвлөөгүй зөрчлүүд гарч байна.**

В.1.1. Сүхбаатар аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлтэй уялдаагүй 4 төсөл арга хэмжээг төлөвлөсөн байна.

В.1.2. Хөрөнгө оруулалтын шинж чанаргүй 510.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 6 төсөл арга хэмжээ, магадлалаар баталгаажсан зураг төсөлгүй 492.3 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 5 төсөл арга хэмжээг төлөвлөсөн байна.

**В.2. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын хэрэгжилтэд тавих дотоод
хяналтыг хэрэгжүүлэхгүй байна.**

В.2.1. Тендерийн баримт бичигт хандивтай холбоотой нэмэлт шаардлага оруулах нь зүйтэй байна.

В.2.2. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт 77.8 хувьтай байна.

В.2.3. Санхүүжилтийг хууль, журам, гэрээнд нийцүүлэн олгосон байна.

В.2.4. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээнд техникийн улсын хяналт болон ТЕЗ-ийн дотоод хяналт хэрэгжээгүй байна.

В.2.5. Данс бүртгэлд тусгаагүй 4 төсөл арга хэмжээ байна.

ДҮГНЭЛТ:

Аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг гаргаж байна.

1. Барилга, байгууламжийг байнгын ашиглалтад оруулах комиссоос өгсөн үүрэг даалгавар, гэрээний үүргээ биелүүлээгүй гүйцэтгэгч нартай хариуцлага тооцох, гэрээг цуцлах шаардлага үүссэн байна.
2. Зарим ТАХ-ний хувьд магадлалын дүгнэлтээр баталгаажсан үнийн дүнгээс төсөв нь бага батлагдсанаас шалтгаалж дуусаагүй орхигдох, хэрэгжилт удаашрах эрсдэл байна.
3. Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын алба улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтад хяналт тавьж ажиллаагүй байна.
4. Хөрөнгө оруулалтын төслийн саналд үндсэн хөрөнгийн ашиглалттай холбоотой урсгал зардал, орон тоо, санхүүжүүлэх эх үүсвэр зэрэг холбогдох тооцоог хийсэн байна.
5. Гүйцэтгэгчийг ил тод, нээлттэй өрсөлдөх боломжоор ханган, сонгон шалгаруулалтын журмыг зөв сонгож, хууль журмын дагуу шалгаруулсан байна.
6. Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн гэр төсөл, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлэх, өр барагдуулах ТАХ-нүүд нь Төсвийн тухай хуультай нийцэхгүй, данс бүртгэлд тусгаагүй байна.

ЗӨВЛӨМЖ:

Аудитаар өгсөн дүн дүгнэлтэд үндэслэн дараах зөвлөмжийг өгч байна.

Сүхбаатар аймгийн ЗДТГ-ын Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалтын хэлтэс, Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс болон Газрын харилцаа барилга хот байгуулалтын газарт:

1. Хамтарсан үзлэг шалгалт хийж, тухайн үзлэг шалгалтаар илэрсэн зөрчлийг арилгасан тохиолдолд чанарын баталгаат хугацааны барьцааг чөлөөлж байх.
2. Чанарын баталгаат хугацааны барьцаагүй барилгын ажлыг ашиглалтад хүлээн авснаас хойш 1 жилийн дараа хамтарсан үзлэг шалгалт хийх.
3. Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн гэр төсөл, өвс тэжээлийг Аймгийн Засаг даргын нөөц сангаас бэлтгэж, данс бүртгэлд тусгах.
4. Байнгын ашиглалтад оруулах комиссоос өгсөн үүрэг даалгавар, гэрээний үүргээ биелүүлээгүй гүйцэтгэгч нартай хариуцлага тооцон, гэрээг цуцлах.
5. Аймаг, орон нутгийн тэгш ойн баяр наадам болон бусад үйл ажиллагааны хүрээнд нутгийн захиргааны байгууллагын болон нийтийн хэрэгцээнд зориулан холбогдох хуульд заасан хязгаарлалтад хамаарахгүй хандив, бусад

санхүүгийн туслалцаа авсан тохиолдолд хандив, санхүүгийн туслалцаа авсан албан тушаалтан, нутгийн захиргааны байгууллага, нутгийн өөрөө удирдах байгууллага **хоёр жилийн хугацаанд** хандивлагчтай холбоотой **аливаа шийдвэр гаргахгүй байх**, мөн төсвийн хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээ хэрэгжүүлж буй этгээдээс хандив, тусламж авахгүй байх.

6. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгах барилгын ажил гүйцэтгэх төсөл арга хэмжээний зураг төсөв нь магадлалаар баталгаажсан байх хуулийн шаардлагыг хангахын тулд шат шатны албан тушаалтнуудад энэ чиглэлээр мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэх сургалт зохион байгуулах.

Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албанд:

1. Төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлт, худалдан авах ажиллагаа, хэрэгжилт, үр дүнг бүрэн хамруулсан байдлаар санхүүгийн хяналт шалгалт, дотоод аудит хийх.

Сүхбаатар аймгийн Орон нутгийн өмчийн газарт:

1. Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэж дууссан ТАХ-г холбогдох байгууллагуудын данс бүртгэлд тусгах ажиллагааг тайлант онд нь багтаан хийх.
2. Албан тушаалтан, нутгийн захиргааны байгууллага болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагад сүүлийн 2 жилийн хугацаанд хандив, тусламж, бусад санхүүгийн туслалцаа үзүүлээгүй байх гэсэн шаардлагыг төсвийн хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээний тендерийн баримт бичигт тусгаж байх.

Үндэсний аудитын газарт хүргүүлж буй санал:

1. Зарим төсөл арга хэмжээний магадлалаар баталгаажсан төсөвт өртөг улсын төсөвт бүрэн тусгагдаагүйн улмаас барилгын ажил удаашрах, дуусахгүй орхигдох эрсдэл байгааг холбогдох эрх бүхий байгууллагад уламжлах.
2. Боловсрол, соёл шинжлэх ухааны яамнаас эрх шилжиж ирээгүй дараах ТАХ-үүд гүйцэтгэгчээс шалтгаалж ажил зогссон, цаашид хэрэгжих боломжгүй болсон тул гэрээний хариуцлага тооцож, гэрээ цуцлах шаардлага үүссэн байна. Үүнд: Эрдэнэцагаан суманд 200 ортой хүүхдийн цэцэрлэг, гүйцэтгэгч “Хар үжин” ХХК, 640 хүүхдийн суудалтай сургуулийн барилга, гүйцэтгэгч “Дэвшилтэд пропортиз” ХХК, Баяндэлгэр сумын 300 хүний суудалтай соёлын төвийн барилгын ажлын гүйцэтгэгчээр “Воркмастер” ХХК, 200 ортой хүүхдийн цэцэрлэг, гүйцэтгэгч “Оточ ноёдууд” ХХК байна.